

FIȘA DISCIPLINEI
Limba latină (fonetică, morfologia istorică 1)
Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea "Babeș-Bolyai"
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Limbi și literaturi clasice
1.4. Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5. Ciclu de studii	Nivel licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filologie clasică / licențiat în filologie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Limba latină (fonetică, morfologia istorică 1)				Codul disciplinei	LLL1121	
2.2. Titularul activităților de curs			Lect.dr. Iulian Mihai DAMIAN					
2.3. Titularul activităților de seminar / curs practic			Lect. Poz. vacantă (seminar) Lect. dr. Carmen FENECHIU(curs practic)					
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	Conținut	DS
							Obligatorietate	DI

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	7	din care: 3.2. curs	3	3.3. seminar / curs practic	4
3.4. Total ore din planul de învățământ	98	din care: 3.5. curs	42	3.6 seminar / curs practic	56
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/ cursuri practice / laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					4
Alte activități					-
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					56
3.8. Total ore pe semestru					154
3.9. Numărul de credite					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Promovarea examenului de Limba latină 1 este condiționată de promovarea verificărilor pe parcursul seminar și curs practic din semestrul respectiv
4.2. de competențe	Noțiuni elementare de fonetica și scriere latină: pronunția, cantitatea vocalelor, accentul. Numele și pronumele latin: declinările

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sala de curs dotată cu tablă, laptop, fotocopii, cărți de specialitate
5.2. de desfășurare a seminarului/ cursului practic	Sala de curs dotată cu tablă, laptop, fotocopii, cărți de specialitate

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale/esențiale	<ul style="list-style-type: none"> C1 Utilizarea adecvată a conceptelor în studiul lingvisticii generale, al teoriei literaturii și al literaturii universale și comparate. C2 Comunicarea eficientă, scrisă și orală, în limba română și interpretarea de texte latine. C3 Descrierea sistemului fonetic, lexical și gramatical al limbii latine și utilizarea acestuia în traducerea de texte. C4 Descrierea sistemului fonetic, lexical și gramatical al limbii B (greacă veche) și utilizarea acestuia în traducerea de texte.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> CT1 Utilizarea componentelor domeniului limbă și literatură în deplină concordanță cu etica profesională. CT2. Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice. CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> Cursul este destinat studenților începători de la secția de Filologie Clasică și urmărește prezentarea din perspectivă diacronică a formelor nominale latine. În partea introductivă vor fi prezentate noțiuni de istoria limbii și de lingvistică indoeuropeană, precum și de fonetică și fonologie, importante pentru înțelegerea structurilor numelui latin. Temele principale sunt: substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul și adverbul.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> Cursul are drept obiectiv principal inițierea studenților clasiști în fonologia limbii latine și în morfologia numelui latin.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Elemente de istoria limbii latine I: Latina și familia ei lingvistică. Elemente de indoeuropenistică. Fazele limbii latine. Caracteristicile limbii latine pre-literare	metoda expozitivă, dialogul, problematizarea	Obligațiile studenților: să folosească cunoștințele de istorie antică, de lingvistică generală, fonetică și de fonologie dobândite în studierea limbii latine sau a unei limbi moderne indoeuropene.
2. Elemente de istoria limbii latine II: Latina arhaică / Constituirea standardul lingvistic. Influența limbii eline asupra latinei	metoda expozitivă, dialogul, problematizarea	Idem pct 1
3. Elemente de istoria limbii latine III: Latina imperială (sec. I-II d. Ch.) și Latina târzie (sec. III-VIII d. Ch.) / De la latină la limbile romanice. Introducere în fonetica limbii latine. Sistemul fonetic în perioada clasică	metoda expozitivă, dialogul, problematizarea	Idem pct 1

4. Elemente de fonetică a limbii latine. Inventarul fonetic latin și legile fonetice. Accentul. Despartirea în silabe.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 1
5. Categoriile gramaticale ale numelui. Substantivul. Declinarea I.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Obligațiile studenților: să aplice cunoștințele de morfologie dobândite în studierea limbii latine sau a unei limbi romanice cunoscute; de asemenea, să folosească cunoștințele lor de lingvistică generală.
6. Substantivul. Declinarea a II-a.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
7. Substantivul. Declinarea a III-a. Teme consonantice.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
8. Substantivul. Declinarea a III-a. Teme vocalice.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
8. Declinarea a IV-a.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
9. Declinarea a V-a. Declinarea substantivelor grecești.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
10. Adjectivul. Criterii de clasificare.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
11. Adjectivul. Formarea gradelor de comparație.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
12. Pronumele personal și reflexiv.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
13. Pronumele demonstrativ. Pronumele relativ. Pronumele interogativ.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5
14. Numeralul și adverbul.	metoda expozitivă, problematizarea, dialogul	Idem pct 5

Bibliografie de bază:

- Ioana Costa, *Fonetică istorică latină*. ed. a 2-a, rev. și ad., București 2008.
- Alfred Ernout, *Morphologie historique du latin*. Paris, Klincksieck, 1953 (ultima ed. Paris, Klincksieck, 2003)
- Ana-Cristina Halichias, *Elemente de fonetică și morfosintaxă latină*, Editura Universității din București, 2011.

Aprofundare:

- P. Baldi, *The Foundations of Latin*, Mouton de Gruyter, Berlin-N.Y. 1999.
- James Clackson – Geoffrey Horrocks, *The Blackwell History of the Latin Language*, Malden – Oxford – Victoria: Blackwell Publishing, 2007.
- Frieda Edelstein, Carmen Fenechiu & Dana LaCourse Munteanu, *Sintaxă latină. I. Sintaxa cazurilor*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2012, 166 p.; *II. Sintaxa modurilor*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2014.
- Fischer, M., *Morfologia istorică a limbii latine. I. Substantivul*, Editura Universității din București, 1985
- Maria Pârlog, *Gramatica limbii latine*, revizuită de Gabriela Creția, Ed. ALL, București, 1996
- Moreno Morani, *Introduzione alla linguistica latina*, Lincom, München 2000.
- Michael Weiss, *Outline of the Historical and Comparative Grammar of Latin*, Ann Arbor, New York, 2009

8.2 Seminar	Metode de predare	Observații
1. Recapitularea și aprofundarea noțiunilor de istorie antică și de lingvistică indoeuropeană. Noțiuni de gramatică istorică și comparativă a limbilor indoeuropene. Exemple de isoglose.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

2. Recapitularea și aprofundarea noțiunilor de fonetica limbii latine – exercițiu pe text: clasificarea sunetelor, cantitatea silabelor, accentul, despărțirea cuvintelor în silabe, punctuația	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
3. Recapitularea și aprofundarea noțiunilor de fonetica limbii latine – exercițiu pe text: clasificarea sunetelor, cantitatea silabelor, accentul, despărțirea cuvintelor în silabe, punctuația	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
4. Recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (1): declinarea I, particularități ale declinării I, genul substantivelor de declinarea I	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
5. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (2): declinarea a II-a, particularități ale declinării II, genul substantivelor de declinarea a II-a.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
6. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (3): declinarea a III-a, particularități ale declinării III, genul substantivelor de declinarea a III -a, declinarea substantivelor parisilabice și a celor imparisilabice.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
7. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (4): declinarea a IV-a, particularități ale declinării a II-a, genul substantivelor de declinarea a IV-a.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
8. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (5): declinarea a V-a, particularități ale declinării V, genul substantivelor de declinarea a V-a. substantive defective, substantive nedeclinabile, substantive eteroclite, substantive eterogene.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
9. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Clasificarea adjectivelor: adjective de declinarea I și a II-a, adjective de declinarea a III-a; comparația adjectivelor, particularități ale comparației adjectivelor.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
10. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Pronumele (1): pronumele personal, pronumele reflexiv, pronumele posesiv.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
11. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Pronumele (2): pronumele demonstrativ, pronumele determinativ, pronumele de întărire.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
12. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Pronumele (3): pronumele relativ, pronumele interogativ, pronumele nehotărât. Particularități ale declinării pronumelui.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
13. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Numeralul: felurile numeralului: cardinal, ordinal, distributiv, adverbial, multiplicativ. Declinarea numeralelor.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
14. recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Adverbul. Tipuri morfologice. Gradele de comparație.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
Bibliografie: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Antologie de texte latine</i>, îngr. I. și M. CIUCĂ, N. TRANDAFIRESCU, București, 2002. • H. H. ØRBERG, <i>Lingua latina per se illustrata. Pars I: Familia Romana</i>, ed. Vivarium Novum, Roma, 2010. • H. H. ØRBERG, L. MIRAGLIA, T.F. BORRI. <i>Lingua latina per se illustrata. Latine disco</i>, ed. Vivarium Novum, Roma, 2010. • Vittorio Pisani, <i>Testi latini arcaici e volgari: con commento glottologico</i>, ed. III, Torino 1975.		

8.3.Curs practic	Metode de predare	Observații
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de fonetică: clasificarea sunetelor; cantitatea silabelor; accentul, despărțirea cuvintelor în silabe, punctuația analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Liniștirea luptelor sociale” din vol. J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 73. discuții pe marginea textului	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (1): declinarea I, particularități ale declinării I, genul substantivelor de declinarea I analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Războiul împotriva cetății Veii” din vol. J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 76. discuții pe marginea textului	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (2): declinarea a II-a, particularități ale declinării II, genul substantivelor de declinarea II analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Dictatura lui Cincinnatus” din J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 78 magistraturile la Roma	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (3): declinarea a III-a, particularități ale declinării III, genul substantivelor de declinarea III, declinarea substantivelor parisilabice și a celor imparisilabice analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Invazia galilor”, din J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 82. discuții asupra informațiilor conținute de text	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (4): declinarea a IV-a, particularități ale declinării II, genul substantivelor de declinarea IV analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Intervenția lui Pyrrhus”; J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 84. probleme de lexic, comparația cu alte limbi romanice	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (5): declinarea a V-a, particularități ale declinării V, genul substantivelor de declinarea V analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Originea războaielor punice”, J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 87.	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Substantivul (6): substantive defecte, substantive nedeclinabile, substantive eteroclite,	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	

<p>substantive eterogene</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Primul război punic”; J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 96. elemente de lingvistică 		
<ul style="list-style-type: none"> verificare pe parcurs constând dintr-un test de morfologie, analiza la nivel intrapropozițional a unui text cunoscut și traducerea unui text necunoscut. 	analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Clasificarea adjectivelor: adjective de declinarea I și a II-a, adjective de declinarea a III-a; comparația adjectivelor; particularități ale comparației adjectivelor analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Hannibal”; J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 100 discuții pe teme istorice 	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Numeralul: felurile numeralului: cardinal, ordinal, distributiv, adverbial, multiplicativ. Declinarea numeralelor. analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Trecerea Alpilor”; J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 102. probleme de vocabular 	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Pronumele (1): pronumele personal, pronumele reflexiv, pronumele posesiv analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Primele înfrângeri romane”; J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 108. proverbe latine 	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Pronumele (2): pronumele demonstrativ, pronumele determinativ, pronumele de întărire analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Cannae”, J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 108. probleme de etimologie 	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<ul style="list-style-type: none"> recapitularea și aprofundarea noțiunilor de morfologie: Pronumele (3): pronumele relativ, pronumele interogativ, pronumele nehotărât. Particularități ale declinării pronumelui. analiza morfo-sintactică și traducerea textului „Scipio Africanus”, din J. Gason, A. Lambert, <i>Invitation au Latin</i>, Paris, 1991, p. 114. probleme de lexic pe baza materialului faptic oferit de text 	discuții, exerciții, analize de text, interpretare	
<p>Bibliografie</p> <ol style="list-style-type: none"> Caius Iulius Caesar, <i>De bello Gallico</i>, liber I, cap. 1-29 Bujor I. I. și Chiriac Fr., <i>Gramatica limbii latine</i>, București, 1971 		

3. Barbu N. I. și Vasilescu Toma, *Gramatica limbii latine*, București, 1961
4. Pârlog Maria, *Gramatica limbii latine*, București, 1966
5. Matei V., *Gramatica limbii latine*, București, 1994
6. J. Gason, A. Lambert, *Invitation au Latin*, Paris, 1991

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- În conformitate cu standardele ARACIS, Departamentul are o colaborare continuă cu reprezentanții mediului socio-economic și profesional, pentru adaptarea și ameliorarea programei de studiu, și în special cu Centrul de Studii Antice și Tardo-Antice, ORMA. Revistă de Studii Etnologice și Religioase.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea și înțelegerea noțiunilor de fonetică și morfologie studiate, precum și a noțiunilor generale de istoria limbii latine • Stăpânirea limbajului de specialitate, abilitatea de explicare și de interpretare, rezolvarea completă și corectă a cerințelor • Cunoașterea și utilizarea corectă a metodelor de lucru predate, identificarea cu acuratețe a problemelor predate și rezolvarea exercițiilor propuse	examen scris, 2 ore	50%
10.5 Seminar	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de aplicare practică a cunoștințelor teoretice dobândite • Criterii ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru studiul individual	verificare pe parcurs	25%
10.5 Curs practic	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de aplicare practică a cunoștințelor teoretice dobândite • Criterii ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru studiul individual	verificare pe parcurs	25%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • studenta /-ul cunoaște elementelor fundamentale de teorie și le aplică corect la nivel practic; • studenta /-ul a efectuat temele propuse; • studenta /-ul are o viziune de ansamblu asupra textelor propuse înspre traducere, identificând elementele morfo-sintactice de bază.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă
	Eticheta „Educație de calitate”

Data completării:
15.02.2025

Numele și semnătura titularului de curs

Lect. Dr. Iulian Damian

Semnătura titularului de seminar/
curs practic

Lect. Dr. Carmen Fenechiu

Data avizării în Departament:
16.02.2025

Numele și semnătura directorului de departament

Lect. Dr. Bogdan Neagotă

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului